

Pojmy a pojmové konstrukce

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:1997

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 29. 9. 1997
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 29. 9. 1997

Pojmy a pojmové konstrukce

Pojmy sice dovolují s nesrovnatelně větší přesností rozlišovat i mezi skutečnostmi, které se navzájem dosti podobají, ale na druhé straně neznají žádných hranic, pokud jde o mezipojmové (tzv. logické) souvislosti. Právě proto jsou pro každou odbornou vědu tak důležité pomocí pojmů konstruované modely, které jsou od sebe odděleny a navzájem izolovány, resp. vůči sobě navzájem indiferentní. Je to tato neutralita, indiference až inerce myšlenkových konstrukcí, která dovoluje vymezit vzájemné hranice kompetence jednotlivých věd. Předpokladem je ovšem, že se příslušní vědci pokud jde o vedení rozdělovajících hranic dohodnou na jejich sjednocení. Každá klasifikace věd je proto založena na dohodě a shodě, tedy na konsenzu a „konvenci“. Ve světě neexistují žádné pevné, ostré, přirozené hranice – vždycky je všude plno přechodů. Proto jsou pro každou specializovanou vědu nezbytné ony konstruované modely, mezi nimiž žádné přechody nejsou, pokud je nechceme na základě nových modelů záměrně budovat. Ve skutečném univerzu spolu všechno souvisí, zatímco v modelovaném „světě“ spolu samo o sobě nesouvisí nic, neboť všechny souvislosti musí být opět jen konstruovány, a to za pomoci pojmů a pojmových kontextů.

(Písek, 970929-4.)